

בס"ד. ש"פ ויקהל, פרשת שקלים, מבה"ח אדר-שני, ה'תשי"ט
(הנחה בלתי מוגה)

ויקהל: משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה הוי' לעשות אותם.² הנה מ"ש אלה הדברים אשר צוה גו' קאי בפשטות הכתובים על ציווי מעשה המשכן, אלא שהקדים להם אזהרת שבת למלאכת המשכן לומר שאינו דוחה את השבת.³ ולכן הוצרך לזה הקהלת כל עדת בני ישראל, כי המשכן הוא ענין כללי ששייך לכללות ישראל, שהרי ענין המשכן הוא ושכנתי בתוכם,⁴ כמו שהי' בתחלת הבריאה, כאשר עולם על מילואו נברא,⁵ שעיקר שכנה בתחתונים היתה.⁶

והנה אע"פ שהמשכן הו"ע כללי, מ"מ נחלק לכמה מדריגות, חצר אהל מועד, אוהל מועד וקדש הקדשים,⁷ שג' בחי' אלו הם כנגד ג' החלוקות הכלליות שבכללות ההשתלשלות,⁸ תלת עלמין אינון, שהם עולמות הא"ס שלפני האצילות, עולם האצילות ועולמות בי"ע.⁹ וגם בהיריעות שהם בחי' מקיפים כידוע, מ"מ היו בהם חילוקי מדריגות, היריעות התחתונות, יריעות עזים, יריעות אלים מאדמים ועורות תחשים. ומכ"ש בכלי המשכן שהם כלים לאורות פנימיים הרי בודאי שיש בהם התחלקות.

והנה הכנה כללית לכל עניני המשכן הרי זה מ"ש¹⁰ ועשית כיור נחושת וכנו נחושת לרחצה גו' ורחצו גו' ממנו את ידיהם ואת רגליהם, שהכנה זו הוצרכה לכל עניני המשכן, ואפילו לחצר אוהל מועד, כמ"ש¹¹ בכואם אל אוהל מועד גו' או בגשתם אל המזבח (שהי' בחצר אוהל מועד). ולכן מצינו שגם בענין זה היתה השתתפות מיוחדת של משה (כמו

(1) על רשימת ההנחה שבארכיון ספריית אגודת חסידי חב"ד — תיקן כ"ק אדמו"ר שליט"א כמה תיקונים בכתי"ק (המו"ל).
(2) ריש פרשתנו (לה, א).
(3) פרש"י שם, ב.
(4) תרומה כה, ח.
(5) ראה ב"ר פי"ד, ז. פי"ג, ג.
(6) ב"ר פי"ט, ז. וש"נ.
(7) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ה.
(8) ראה אוה"ת פרשתנו (ויקהל) ע' בקצה.
(9) וראה סה"מ תרס"ג ע' נא.
(10) זח"ג קנט, א וברמ"ז שם.
(11) תשא ל, יח"ט.
(12) שם, כ.

ויקהל משה בנוגע לכללות ציווי המשכן), כמ"ש¹² וישם את הכיור גו' ויתן שמה מים לרחצה ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו את ידיהם ואת רגליהם, וענין זה נוגע לא רק לדור ההוא, אלא גם לכל הדורות, כדאיתא בגמרא¹³ כל כיור שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים ממנו אין מקדשין בו, שנאמר ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו גו' (משה ואהרן תרין ובנין תרין), שמזה מובן, שהשתתפותו של משה בהכיור הו"ע שנוגע לכל הדורות, והיינו לפי שהכיור הו"ע כללי. וביאור ענין הכיור¹⁴ יובן מהדברים שמהם נעשה הכיור (כי ענין הכיור מתבטא (דריקט זיך אויס) גם בהדברים שמהם נעשה), כמ"ש¹⁵ ויעש את הכיור גו' נחושת במראות הצובאות גו', וכמבואר בתו"א¹⁶ (ובכ"מ) מ"ש מראות לשון רבים, כי יש ב' מראות, אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה.

ב) וביאור ענין אספקלריא המאירה בעבודת האדם יובן משכר העבודה (שהרי שכר מצוה מצוה¹⁷), שהתחלת השכר הוא בגן עדן. והענין בזה, דהנה, בענין גן עדן אמרו רז"ל¹⁸ צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, ומבואר בזה, דצדיקים יושבים הו"ע ההתיישבות, ועטרותיהם בראשיהם הו"ע המקיף, וענין ההתיישבות הוא שנהנין מזיו השכינה, שזוהו"ע של ההתיישבות בפנימיות, והיינו, שבג"ע ישנו גילוי אלקות. וזהו ההפרש בין ג"ע לעולם, דעם היות שגם בעולם ישנו האלקות שבכריאה, הנה האלקות שבעולם הוא בהעלם, שזהו שהתהוות העולם היא משם אלקים, בגימטריא הטבע¹⁹, דטבע הוא מלשון טבעו בארץ שערי²⁰, פאָרטרונקען און פאָרדעקט²¹, היינו, שישנו הכל בשלימות אבל הוא בהעלם, משא"כ בג"ע האלקות הוא בגילוי, שזוהו"ע נהנים מזיו השכינה, שענין ההנאה הוא מדבר שבגילוי דוקא. ובפרטיות

12) פקודי מ, ל-לא.

13) זבחים יט, ב (ובפרש"י).

14) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה וישם

את הכיור תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קפח ואילך).

וראה ד"ה הנ"ל תרל"ב (סה"מ תרל"ב ח"א

ע' צו ואילך). עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' רעט

ואילך).

תוכן חלק מהמאמר — נכלל בלקו"ש ח"ו

ע' 196 ואילך.

15) פרשתנו (ויקהל) לח, ח.

16) מקץ לג, א ואילך. הובא ונתבאר

באוה"ת תשא ס"ע א'תתקלט ואילך. אוה"ת

פרשתנו (ויקהל) ע' ב'דכה ואילך.

17) אבות פ"ד מ"ב.

18) ברכות יז, א.

19) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב.

ראשית חכמה שער האהבה פ"ו (ד"ה

והמרגיל). של"ה פט, א. קפט, א. שו"ת חכם

צבי סי"ח. תניא שעהיוה"א רפ"ו. לקו"ת פ'

ראה כב, סע"ב ואילך.

20) איכה ב, ט.

21) ראה סה"מ תרע"ח ע' פט. תרפ"ט ע'

.43. וש"נ.

יותר, הנה אע"פ שגם בג"ע וגם בעולם ישנם ב' השמות הוי' ואלקים, כמ"ש²² ויטע הוי' אלקים גן בעדן, וכתיב²³ ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים, מ"מ, יש חילוק ביניהם ע"ד החילוק שבין שילוב הוי' באד' לשילוב אד' בהוי'²⁴. דהנה, ענין שילוב הוי' באד' היינו שהעיקר הוא שם אד', שהוא בגילוי, ואילו שם הוי' הוא בהעלם. וכן הוא בעולם, דאף שיש בו שם הוי' (כנ"ל), מ"מ, בהתגברות ובגילוי הוא שם אלקים, שהרי הנהגת העולם הוא מצד שם אלקים, בגימטריא הטבע, ואילו שם הוי' הוא בהעלם, וכמ"ש²⁵ שמש ומגן הוי' אלקים, דכשם שבשמש ומגן הרי ישנו השמש אלא שהוא מכוסה בהמגן, והיינו, שהשמש הוא בהעלם ומה שבגילוי הוא המגן, כמ"כ הוא בשמות הוי' ואלקים כפי שהם בעולם, ששם אלקים הוא בגילוי ושם הוי' בהעלם. משא"כ בג"ע הרי זה ע"ד שילוב אד' בהוי', שהעיקר הוא שם הוי', שהוא בגילוי, וענינו של שם אלקים הוא רק בכדי שעל ידו יהי' הגילוי דשם הוי'. וזהו שגם הגילוי בג"ע הוא ע"י ספירת המלכות²⁶, שהרי כל גילוי הוא ע"י המלכות דוקא, אבל הוא גילוי האור דשם הוי' שלמעלה מבחי' המלכות, שזהו"ע שנהנים מזיו השכינה, שהו"ע גילוי מהות אלקות, וכמ"ש במאו"א²⁷ שזיו הוא בחי' יסוד, וידוע²⁸ שהיסוד הוא סוף עולמות הא"ס, דהיינו, בחי' בורא ולא בחי' נברא. ונמצא, שההפרש בין ג"ע לעולמות הוא כמו ההפרש בין בחי' המלכות, תחלת הנבראים, לבחי' היסוד, סוף הא"ס.

ג) **אמנם** ע"פ הנ"ל אינו מובן, איך אפשר שהנשמה שהיא בבחי' נברא תוכל ליהנות מזיו השכינה שהוא מהות אלקות, שהרי עם היות הנשמה חלק אלקה ממעל²⁹ (ולא עוד אלא שמוסיפים בזה תיבת ממש³⁰, מ"מ, הרי ירדה ונשתלשלה ונעשית בבחי' נברא, וכידוע שהנשמות בשרשן הן בבחי' אור, אבל ירדו ונמשכו בבחי' מים ורקיע, וכמשנ"ת בארוכה בדרושי חודש תשרי³¹ בענין אור מים רקיע³², שרקיע הוא דאגלידו

29) איוב לא, ב.

30) תניא רפ"ב.

31) ד"ה תורה צוה פ"ד ואילך; ד"ה צור תעודה פ"ב ואילך (תו"מ חכ"ד ע' 138 ואילך; ע' 175 ואילך). וראה גם ד"ה באתי לגני שנה זו פ"ד (לעיל ע' 7).

32) ראה זח"ב קסז, א ואילך. סידור (עם דא"ח) ע, א ואילך. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' תנא. תנד ואילך. ושי"ג.

22) בראשית ב, ח.

23) שם ד, יו"ד.

24) ראה תניא שעהיוה"א פ"ז (פב, א).

לקו"ת דרושים לשבת שובה סה, ד. ובכ"מ.

25) תהלים פד, יב. וראה תניא שעהיוה"א

פ"ד ואילך. יהל אור עה"פ.

26) ראה תו"א לך לך יב, ג. ובכ"מ.

27) מערכת ז אות יח.

28) ראה תו"א תרומה פא, ב. המשך

תער"ב ח"ב ס"ע תשז.

מיא, והיינו, שעם היות שרקיע הוא מבחי' מים, מ"מ, הרי זה באופן שנעשה מהות אחר כו', וא"כ איך אפשר שהנשמה שנעשית בבחי' נברא, בבחי' רקיע, תוכל ליהנות מזיו השכינה שבג"ע. וביותר אינו מובן, שהרי עולם וג"ע הם באין ערוך זל"ז, וכמו האין ערוך שבין נברא לבורא כנ"ל. וזהו ג"כ הטעם שמצינו שהעלי' מעולם לג"ע היא ע"י הטבילה בנהר דינור כדי לישכח חיזו דהאי עלמא³³, שאז דוקא אפשר להיות העלי' בג"ע, והיינו לפי שהעלי' מעולם לג"ע היא עלי' שבאין ערוך, שהרי בעלי' מדרגא לדרגא שבערך זל"ז אין צריך לשכוח על מדריגה הקודמת, ואדרבה, ההשגה במדריגה הקודמת היא הכנה והקדמה שע"ז יוכל להשיג במדריגה היותר נעלית. וע"ד שמצינו שאחרי ארבעין שנין קאי איניש אדעתא דרבי³⁴, היינו, שדוקא ע"י ההתבוננות בהשכל שקיבל מהרב לפני ארבעין שנין, ובכל מה שלמד והשיג בשכל זה במשך ארבעין שנין, הנה עי"ז דוקא קאי אדעתא דרבי, שמגיע לעומק ופנימיות השכל. וכן הוא בכללות ההשתלשלות דסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה³⁵, שהעלי' מדרגא לדרגא היא דוקא ע"י הקדמת ההשגה בהמדריגה הקודמת, וכמו העליות בדרגות הסולם, שכל זה הוא בעליות שבערך זל"ז. וכיון שבעלי' מעולם לג"ע צריך לשכוח חיזו דהאי עלמא, הרי מובן שזוהי עלי' שבאין ערוך. וכן הוא גם בעליות ממדריגה למדריגה שבג"ע גופא, דאף שכל המדריגות נכללים בשם ג"ע, מ"מ הרי הם באין ערוך זה לזה, וטעם הדבר, דכיון שג"ע הוא מבחי' היסוד שהוא סוף עולמות הא"ס כנ"ל, היינו שהאור הוא בבחי' בל"ג, לכן הנה כל מדריגה שבג"ע היא בבחי' בל"ג לגבי מדריגת הג"ע שלמטה ממנה, ולכן גם בעליות שבג"ע גופא צריך להיות ביטול השגת מדריגה הקודמת, כידוע בענין נהר דינור והעמוד שבג"ע גופא, שזהו לפי שהעליות הם בבחי' אין ערוך. וכמו"כ מצינו גם בענין התורה, שכללותה היא למעלה מהעולמות ובבחי' בל"ג לגבי העולם, הנה בתורה גופא יש ג"כ עליות שבאין ערוך, וכפי שמצינו בר' זירא שצם מאה תעניתא לישיכח על תלמוד בבלי בכדי שיוכל ללמוד תלמוד ירושלמי³⁶. וע"פ כהנ"ל תגדל יותר התמי' והפליאה, איך אפשר שהנשמה שהיא בבחי' נברא תוכל ליהנות מזיו השכינה שבג"ע, שהוא בבחינת בלי גבול, ובפרט בבחינות העליונות שבג"ע.

(34) ראה ע"ז ה, ב.

(35) ויצא כח, יב.

(36) ב"מ פה, א. נתבאר בהמשך תרס"ו ע'

טו. המשך תער"ב ח"ב ע' אינ ואילך.

(33) ראה זהר ח"א רא, א. ח"ב ריא, ב.

תו"א בראשית ז, ד. ויצא כב, ד. מקץ לא,

סע"א. מג"א צב, א. צו, א. ק, ג. יתרו סט, ג.

לקו"ת בשלח א, ד. ועוד.

ד) אך הענין הוא, שזהו ע"ד שמצינו בענין ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר³⁷. דהנה, משה עלה בגופו למעלה, ולחם לא אכל ומים לא שתה³⁸, כי אם לחם אבירים אכל איש³⁹, לחם שמלאכי השרת אוכלים, שהי' ניזון מזיו השכינה, ולכאורה איך אפשר שנברא יהי' ניזון מזיו השכינה, אפילו מצד הנשמה, ובפרט מצד הגוף, שהרי גופו הגשמי של משה הי' ניזון מזיו השכינה. אך על זה הקדים הכתוב ויבא משה בתוך הענן, דפעולת הענן היא שמעלים על עוצם בהיקות ובהירות האור, אך אינו מסתיר לגמרי, כי אם שע"י העלם זה נמשכת הארה כו', והוא דוגמת אדם הרואה ומסתכל באור צח ע"י אספקלריא המאירה, שהאספקלריא מעלמת על עוצם הבהירות, ועי"ז אפשר לקבל את האור. ובאופן כזה היתה נבואת משה, שנתנבא בזה⁴⁰, שהו"ע אספקלריא המאירה. וזהו ויבא משה בתוך הענן, שע"י לבוש הענן, אספקלריא המאירה, הנה גם גופו הגשמי של משה הי' יכול להיות ניזון מזיו השכינה. ועד"ז יובן גם בכאו"א מישראל, בנוגע לנשמתו, שהתומ"צ שהם חכמתו ורצונו של הקב"ה וירדו ונתלבשו למטה, הרי הם דוגמת אספקלריא המאירה, והיינו, שהם נעשים לבוש להנשמה בג"ע שעל ידם תוכל ליהנות מזיו השכינה, כמבואר בתניא בקצרה⁴¹.

ה) והנה נת"ל שיש מראות לשון רבים, ב' מראות, אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה. והענין בזה, דאספקלריא שאינה מאירה היינו שיש דבר המכסה ומעלים שלא יוכלו לראות בה בדרך אור ישר, אבל אינו מסתיר לגמרי, והיינו, שההסתר הוא רק שלא יוכלו לראות את מהות הדבר כפי שהוא במקומו, אלא באופן שנראה רק הדמות בלבד. וזוהי פעולת הכיסוי, שלא הכיסוי היו יכולים לראות ע"י האספקלריא בדרך אור ישר, אך ע"י הכיסוי רואים בו בדרך אור חוזר. אמנם, הכיסוי צ"ל כיסוי דק, כי, אם יהי' כיסוי עב, אזי יהי' בולע את האור, ועד שלא נודע כי באו אל קרבנה⁴², והיינו, שהי' מעלים לגמרי, אך בכיסוי דק, אין הכיסוי מעלים לגמרי, אלא יכולים לראות בו בדרך אור חוזר. ועוד זאת, שבאספקלריא שאינה מאירה יש מעלה גם על אספקלריא המאירה, כי,

(37) משפטים כד, יח. וראה תניא אגה"ק
 סכ"ט (קמט, א).
 (38) תשא לד, כח.
 (39) תהלים עח, כה. יומא עה, ב. תו"א
 (40) אגה"ק סכ"ט.
 (41) ע"פ מקץ מא, כא.
 (42) בשוה"ג שם. וש"נ.
 (40) ספרי ופרש"י ר"פ מטות. וראה
 רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ז ה"ו.

באספקלריא שאינה מאירה אפשר לראות את עצמו וגם מה שמאחוריו, אשר בדרך אור ישר אי אפשר לראות זאת. ובזה יובן ג"כ⁴⁶ מה שתירצו בגמרא⁴⁴ מ"ש בישעיי⁴⁵ ואראה את ה', אף שמשא אמר כי לא יראני האדם וחי⁴⁶, כיון שכל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה, ומשה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה, והיינו, שע"י ההעלם וההסתר דאספקלריא שאינה מאירה יכולים לראות גם מה שאין יכולים לראות באספקלריא המאירה, שזהו מצד המעלה שבבחי' אור חוזר.

וכיאר ענין אספקלריא שאינה מאירה בעבודת האדם הו"ע האור שמאיר ע"י העבודה בההעלם דנה"ב. דהנה, העלם הנה"ב הוא דבר המסתיר את האור, אך אינו כיסוי עב ביותר, שהרי יש בו גם טוב, ובפרט ע"י עבודת נה"א לזכך את נה"ב כו', ולכן, עם היות שנשאר במקומו, במעמד ומצב דנה"ב שהו"ע של כיסוי, מ"מ, הרי זה כיסוי דק. אך האור שמאיר ע"י העלם הנה"ב הוא אור חוזר, שיש בו מעלה שיכול להגיע למקום שאי אפשר להגיע לשם בדרך אור ישר. וזהו הטעם על ירידת הנשמה למטה בגוף ונה"ב, שהיא ירידה גדולה ביותר, שהרי הנשמה היא מבחי' רקיע, ולמעלה יותר בבחי' המים, וגם בבחי' האור, ועד לבחי' האור שקודם הצמצום [שהרי ענין ג' בחי' אמ"ר ישנו גם קודם הצמצום, וגם כפי שהוא קודם הצמצום הנה שרש הנשמה הוא בבחי' האור], ועוד למעלה יותר כו', וכמ"ש⁴⁷ עם המלך במלאכתו ישבו שם, ואמרו רז"ל⁴⁸ במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים. ומשם ירדה למטה בגוף ונה"ב, שזוהי ירידה גדולה ביותר. ומ"מ כדאי כל ירידה הלזו בשביל העלי' שנעשית ע"י הירידה, כמאמר ירידה צורך עלי', ובהכרח לומר שהעלי' היא למעלה משרש הנשמות. והענין בזה, דהנה, בחי' רקיע, אגלידו מ"א, הוא בהגבלה. וגם בחי' מים שאין להם מדידה מצד עצמם, הרי הם משתנים לפי מדידת וצורת הכלים. וגם בחי' האור שהוא בפשיטות ובל"ג לגמרי, מ"מ, להיותו אור, הרי בהכרח שיש בו איזה הגבלה, שהרי גם בחי' האור שקודם הצמצום, הנה הא גופא שהוא מהות אור ולא מהות אחר, הרי זה הגבלה, עם היות האור מעין המאור. ובכדי להגיע לבחי' בל"ג האמיתי, הרי זה דוקא ע"י ירידת הנשמה בגוף ונה"ב שהם הפכים מאלקות, והיינו, לפי שעבודה זו שמהפך את הנה"ב היא

(43) ראה לקו"ת נצבים מז, ג.

(44) יבמות מט, ב.

(45) ו, א.

(46) תשא לג, כ.

(47) דברי הימים א ד, כג.

(48) רות רבה פ"ב, ג (בשינוי לשון).

בכחי' הבל"ג שבאדם, בכל מאדך⁴⁹, ולכן עי"ז נמשך לו גם מלמעלה בכחי' בל"ג האמיתי, כי, מדתו של הקב"ה היא מדה כנגד מדה⁵⁰, ולכן הנה ע"י העבודה דבכל מאדך, הרי הוא מגיע לבחי' בל"ג האמיתי שהוא העצמות.

ויש להוסיף, שעד"ז הוא גם באספקלריא המאירה, שהרי גם בה ישנו ענין ההעלם, שהיא מעלמת על עוצם הבהיקות והבהירות כנ"ל, וכמשנת"ל שאספקלריא המאירה קאי על לבושי התומ"צ, שהם חכמתו ורצונו של הקב"ה, והרי גם התומ"צ נתלבשו בדברים גשמיים, שזהו"ע של העלם. אמנם, כיון שביכלתו להעלים ולהלביש את האור, הרי מזה גופא מוכח שבשרשו הוא נעלה יותר מהאור, שלכן יכול להלביש את האור, אלא שבגילוי הוא למטה יותר, שנעשה בחי' העלם. אמנם, ע"י הסרת ההעלם מגיעים למעלה יותר, וכנ"ל בענין המעלה דאור חוזר. וזהו מ"ש⁵¹ יונתי בחגוי הסלע גו' הראיני את מראיך השמיעיני את קולך, יונתי קאי על הנשמה, בחגוי הסלע בסתר המדריגה קאי על ההעלם וההסתר שבהתלבשות הנשמה בגוף ונה"ב, ובפרט בזמן הגלות, ומ"מ, הנה דוקא ע"י העבודה למטה, הן בקיום התומ"צ (בחי' אספקלריא המאירה) והן בבירור וזיכוך הגוף ונה"ב (בחי' אספקלריא שאינה מאירה), נעשה הראיני את מראיך גו'.

(ו) **וזהו** ענין מראות הצובאות, מראות לשון רבים, אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה, ושניהם נקראים בשם (מראות) הצובאות. והענין בזה⁵², דהנה⁵³, כשיצאו ישראל ממצרים נקראו בשם צבאות הוי"54, וידוע⁵⁵ דשם צבאות קאי על האלקות שבבי"ע, וכמבואר בענין חנה שהיא פתחה תחילה לקרות הקב"ה בשם צבאות⁵⁵, אמנם ענין צבאות הוי' היינו שהצבאות הוא בטל וטפל לשם הוי"56, והו"ע ביטול הנבראים להאלקות שלמעלה מהעולמות. וזהו"ע מראות הצובאות, דמראה (גם אספקלריא המאירה) הו"ע ההעלם, שמצד ההעלם נעשה מציאות וישות הנבראים, והעבודה היא לפעול ביטול בהנבראים. ובפרטיות יותר הו"ע ירידת הנשמה למטה בהעלמות וההסתרים דגוף

49) ואתחנן ו, ה.
50) סנהדרין ז, א.
51) שה"ש ב, יד. לקו"ת שה"ש עה"פ
(טז, סע"ג ואילך).
52) ראה אוה"ת תשא ע' א'תתקמא. וראה
אוה"ת בא ע' שכט.
53) ראה תו"א ר"פ בא (ס, א).
54) בא יב, מא.
55) ברכות לא, ב.
56) תו"א שם, ג.

ונה"ב, והעבודה היא לפעול הענין דצבאות הוי', שיהי' טפל ובטל להוי'. וענין זה הוא ע"י ההתבוננות בהענין דצבאות גופא, שאות הוא בצבא דילי⁵⁷, היינו, שכל הנבראים כפי שהם במציאותם וישותם לאחרי שנשתלשלו מהע' שרים וכו', הכל הוא מאתו ית' מבחי' אות אחת בלבד, שזוהי כללות ההתבוננות דפסוד"ז וברכות ק"ש שהיא ההקדמה לק"ש ושמור"ע, וע"י התבוננות זו הוא מבטל את ההעלם ופועל ענין צבאות הוי', אשר הכל הוא טפל ובטל להוי'. וזהו גם שמראות הצובאות היו מנחושת, כי, כדי לפעול למטה צריכה להיות העבודה באופן דמצחך נחושה⁵⁸, כמאמר⁵⁹ הוי' עז כנמר כו', שלא יבוש מפני המלעיגים כו'⁶⁰. והכח לזה הוא ע"י התורה, וזה מרומז ג"כ בתיבת נחשת, ר"ת נובלות⁶¹ חכמה שלמעלה תורה⁶².

(ז) **והנה** ממראות הצובאות נעשה הכיור וכנו, ועז"נ ורחצו גו' את ידיהם ואת רגליהם, דידיהם הם המדות, ורחצו ידיהם הו"ע בירור המדות, ורגליהם הם הלבושים דמחשבה דיבור ומעשה, ורחצו את רגליהם הו"ע הסרת הלבושים רעים, כידוע⁶³ בענין העלו אבק ברגליהם⁶⁴, שרגל הוא מלכות דקליפה, והו"ע מחדומ"ע דלעו"ז. ורחיצה זו היא ממי החכמה שנתן משה בהכיור שנעשה ממראות הצובאות, והיינו, שגם לבושי התומ"צ וכיור נה"ב צריכים רחיצה במי החכמה כו'. וענין זה הוא הכנה לכל עניני המשכן, הן להכניסה לאוהל מועד והן בקרבתם אל המזבח שבחצר אוהל מועד. דהנה נת"ל שאוהל מועד הוא כנגד עולם האצילות, וחצר אוהל מועד הוא כנגד עולמות בי"ע. ועפ"ז מובן שבשביל הכניסה לאוהל מועד שהו"ע ההתכללות באצילות, צריך להיות בירור נוסף ע"י הרחיצה ממי החכמה שבכיור. ומ"ש שצ"ל הרחיצה גם בקרבתם אל המזבח, אף שהמזבח הי' בחצר אוהל מועד שהוא כנגד עולמות בי"ע, הרי זה לפי שכל בירור הוא ע"י החכמה, דבחכמה דוקא אתברירו⁶⁵. גם י"ל שזהו ע"ד מ"ש בלקו"ת בהביאור דאדם כי יקריב⁶⁶, שתחילה הוא עסק התורה, שזהו אדם כי יקריב, ואח"כ מן הבהמה גו'

(57) ראה אוה"ת בא שם. וראה חגיגה טז, (63) ראה תו"א ס"פ וישלח (אוה"ת חוקת תשס"ג). אוה"ת תשא ע' א'תתלג.
 (58) ישע"י מח, ד.
 (59) אבות פ"ה מ"ב.
 (60) טור ושור"ע אדה"ז או"ח בתחלתו.
 (61) ב"ר פי"ז, ה.
 (62) תו"א הו"ספות קיא, ד.
 (64) חולין צא, א.
 (65) ראה זח"ב (היכלות) רנד, סע"ב. עץ חיים שער ח (שער דרושי נקודות) פ"ו. ועוד.
 (66) ויקרא ג, א.

תקריבו, שהו"ע בירור הנה"ב. וזהו ענין השתתפותו של משה בהכיר, דמשה הוא בבחי' ביטול דמ"ה, ויתירה מזה, כמשנת"ל⁶⁷ שהוא בבחי' מ"ה דמ"ה⁶⁸, ולכן על ידו דוקא אפשר להיות כל עניני העבודה במשכן. ובזה יובן גם מה שהכיר הי' ענין כללי בהמשכן, כי, כללות ענין המשכן הו"ע המשכת אלקות שלאחרי סליחת החטא (שזהו שהציווי על עשיית המשכן הי' למחרת יוהכ"פ⁶⁹), והיינו, שתהי' ההמשכה כמו קודם החטא, ועוד למעלה יותר, שהרי ענין התשובה הוא באופן דכפלים לתושי⁷⁰. וזהו ג"כ ענין הכיור שנעשה ממראות הצובאות, שענינו הוא שע"י ההעלם מגיעים למעלה יותר בבחי' אור חוזר, כנ"ל. וזהו גם מ"ש ויקהל משה את כל עדת בני ישראל גו', שהוצרך להיות קיבוץ כל הכחות, הלבושים דמחדום"ע וגם הכחות פנימיים, וההקלה הוצרכה להיות ע"י משה דוקא, בחי' מ"ה ומ"ה דמ"ה, שע"ז אפשר להיות המשכת אלקות בהמשכן כמו בתחלת הבריאה, ולמעלה יותר, שזהו"ע ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

69) פרש"י ריש פרשתנו (ויקהל).
70) איוב יא, ו. שמו"ר פמ"ו, א.

67) ד"ה ויראו את אלקי ישראל פ"ג
(לעיל ע' 58).

68) ראה תו"א מג"א צט, ג.